

Kernboodschap opschaling bij epidemiologisch signaal

- Het coronavirus is onder ons en is nog niet weg. Elke dag bestaat het risico dat het virus weer voor nieuwe besmettingen gaat zorgen.
- Het kabinet hanteert een strategie van maximaal controleren van het virus.
- Hierbij staat nog steeds centraal:
 - (1) Het zo goed mogelijk beschermen van mensen met een kwetsbare gezondheid en
 - (2) zorgen dat de zorg niet overbelast raakt.
- Dit vereist zicht op en inzicht in de verspreiding van het virus.
- Dit laatste element wordt - in deze controlefase - waarin we maatregelen hebben versoepeld, steeds belangrijker.
- We proberen met gedrags- en hygiënemaatregelen nieuwe oplevingen te voorkomen.
- Maar als die oplevingen zich voordoen, dan is het bestrijden van die oplevingen van groot belang. De GGD en het RIVM hebben hierin een belangrijke rol en verantwoordelijkheid.
- Het dashboard coronavirus kan hierbij helpen. Samen met andere bronnen en gegevens.
- Het kabinet zorgt voor goede signalering en analyse van de gegevens in nauwe samenwerking met het RIVM. Dat is de basis voor snel en gericht handelen.
- Dat ziet er als volgt uit.

1 Signalering: zo snel mogelijk

- Signalering vindt doorlopend plaats. De GGD'en zijn de frontlinie in de strijd tegen het coronavirus. Zij test mensen met klachten en doen bron- en contactopsporing bij een positieve uitslag.
- De GGD'en verwerken de aantallen in een landelijke database.
- Ook andere zorgverleners zoals huisartsen, verpleeghuispersoneel en ziekenhuispersoneel testen patiënten met klachten en vangen signalen op.
- Het RIVM verzamelt deze en andere signalen en signaleert trends.
- Zo komen nieuwe brandhaarden snel in beeld. Deze signalen landen in het dashboard coronavirus.
- In het dashboard worden de signalen zichtbaar op regionaal en landelijk niveau.
- Het is van belang om de tijd tussen een nieuwe besmetting en het moment van signaleren zo kort mogelijk te maken. Daar zijn we voortdurend mee bezig.
- Nieuwe databronnen kunnen daarbij helpen.
- Bijvoorbeeld door de aanwezigheid van het virus in het rioolwater te testen van de ruim 300 RWZI's in Nederland.

2 Analyse: meteen na signaal

- Analyse gebeurt meteen na het signaal, op verschillende niveaus.
- In eerste instantie zien de GGD'en lokale ontwikkelingen en trends. Zo zagen zij clustering binnen families, kleine uitbraken na feestjes en besmetting in studentenhuizen.
- De GGD kan dan direct mensen verzoeken om in zelfquarantaine te gaan en verder bron- en contact onderzoek doen.
- GGD'en en andere zorginstellingen delen hun data met het RIVM. Het RIVM analyseert die gegevens op landelijk niveau en pikt hieruit trends en signalen op.
- Ook houdt het RIVM nationale en internationale trends in de gaten. Zo hebben zij een goed beeld van de situatie in het binnen- en buitenland en kunnen zij tijdig signaleren en de GGD'en of veiligheidsregio's adviseren over mogelijke maatregelen.
- Al deze data van het RIVM wordt ontsloten op het coronadashboard. Dit is voor iedereen toegankelijk op coronadashboard.rijksoverheid.nl.
- Opmerkelijke casussen worden door RIVM doorgegeven aan VWS.
- Deze signalen en de trends in het dashboard worden dagelijks besproken en gewogen in een ambtelijk COVID-overleg (Alerteringsoverleg). Daarbij zijn ambtenaren van de meest betrokken ministeries aanwezig (AZ, VWS, PSC19, NCTV, BZ).
- De ambtelijke top en bewindspersonen worden hierover op de hoogte gehouden.

3 Handelen: lokaal indien mogelijk, landelijk indien nodig

Scenario 0

- Bij het merendeel van de besmettingen werkt de GGD samen met o.a. de veiligheidsregio's en het RIVM om passende maatregelen te treffen en zo het virus lokaal onder controle te brengen. Deze reguliere werkwijze van de GGD noemen we scenario 0.
- In dit scenario heeft de GGD zodoende zicht op wijze van besmetting en voldoende capaciteit om dit ook te traceren.
- De GGD doet, test mensen op besmetting, doet bron- en contactonderzoek en laat mensen (wanneer nodig door VR) in isolatie of quarantaine plaatsen.
- Eventueel worden afspraken gemaakt over de situatie op een bedrijf of in een studentenhuis, om herhaling te voorkomen.
- Op die manier worden "brandjes" zo veel mogelijk lokaal geblust.

Scenario 1

- Maar uiteraard zijn we ook op voorbereid op het scenario waarin mogelijk meer aan de hand is.
- Soms zal een opleving groter in aantal zijn en zal er verspreiding in een groter gebied of regio zijn. Denk aan een evenement buiten waar veel bezoekers zijn geweest, die zich weer over de stad hebben verspreid.
- VWS wordt dan goed ingelicht door het RIVM en zulke signalen worden dagelijks op ambtelijk niveau besproken.
- Ook hierbij geldt: zo veel mogelijk gebeurt op lokaal of regionaal niveau.
- Er wordt een afweging gemaakt of regionale maatregelen nodig zijn en of de veiligheidsregio en GGD hulp nodig hebben. De communicatie wordt afgestemd.
- In principe nemen de veiligheidsregio's op advies van het RIVM en de GGD noodzakelijke maatregelen. Bijvoorbeeld het voorkomen van soortgelijke evenementen, (gedeeltelijk) sluiten van terreinen, etc.
- Als er sprake is van een besmetting bij een bedrijf of in een specifieke sector, wordt de brandhaardenkamer ingelicht. Dat is een samenwerking van instanties zoals de arbeidsinspectie, GGD, ISZW en NVWA, de veiligheidsregio's en het RIVM.
- In de brandhaardenkamer worden de noodzakelijke acties op het betreffende bedrijf besproken. Die aanpak is zo integraal mogelijk. De problematiek vraagt daar meestal om.

Voorbeeld slachthuizen.

De NVWA krijgt, via haar keurmeesters signalen dat binnen een slachthuis de algemene maatregelen van het RIVM en de bedrijfsprotocollen niet worden nageleefd (1,5 meter en handhygiëne), deze signalen worden gedeeld in de brandhaardenkamer. Vraag aan de GGD kan dan zijn of zij signalen hebben dat er veel medewerkers bij de teststraat komen vanuit die slachterij en wat de uitkomsten van de test zijn. Er kan besloten worden dat de ISZW op heel korte termijn op inspectie gaat. Omdat het hier veelal om arbeidsmigranten gaat is er ook een rol weggelegd voor de ILT, in verband met het vervoer van de arbeidsmigranten. Zij kunnen samen met de ISZW een inspectie uitvoeren. De resultaten van de inspectie worden dan weer gedeeld in de brandhaardenkamer waarna, afhankelijk van de resultaten van de inspectie, besloten wordt of en zo ja welke acties gaan starten. Dat kan een representatieve steekproef door de GGD zijn bij medewerkers of maatregelen door de Veiligheidsregio of ISZW om te zorgen dat de maatregelen van het RIVM en de bedrijfsprotocollen worden gevolgd. Een enkele keer is een ultieme maatregel nodig: het tijdelijk stilleggen van het bedrijf. In de integrale aanpak is er bijvoorbeeld ook aandacht voor van gemeenten voor de huisvesting.

Scenario 2 en 3

- In het dagelijkse ambtelijk overleg wordt besproken of er vanuit het rijk actie moet worden ondernomen.
- Er wordt afgewogen of een besmetting is te isoleren tot een beperkte groep, naar de omvang van de besmettingen, of de bron te achterhalen is, of de decentrale bevoegdheden (veiligheidsregio's) voldoende bevoegdheden hebben etc.
- Als blijkt dat het moeilijk is om verdere verspreiding in de hand te houden, is ingrijpen noodzakelijk.
- Zo kan de GGD onverwacht tegen capaciteitsproblemen aanlopen , of als het om grensoverschrijdende effecten gaat in de grensregio, kan coördinatie of besluitvorming van het kabinet nodig zijn.
- De maatregelen die het kabinet zou kunnen nemen (bijvoorbeeld het sluiten van een bepaalde sector of mondkapjes dragen verplichten stellen op landelijk niveau), worden zoveel mogelijk voorbereid via de reguliere structuur. Met besluitvorming in de ministerraad.
- Als er nog vóór de volgende MR gehandeld moet worden, kan het kabinet ook bijeenkomen in een Ministeriële Commissie Crisisbeheersing.